

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

Paragraphvs I. Quid sit certitudo & evidentia in actibus intellectus, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

xxxv. 3°. strictius, & ad nostrum intentum magis accommodatè pro quavis cognitione discursiva certa & infallibili, abstrahendo tamen, an sit obscura, vel clara: sub hacque comprehenditur Theologia.

xxxvi. 4°. strictissime & juxtà mentem Aristotelis pro cognitione discursiva certa naturaliter, ac proinde evidente, abstrahendo tamen, an sit per causam vel effectum, ut comprehendas demonstrationes propter quid & quia, conformiter ad hanc acceptionem definibiles. Pro horum tamen majori intelligentia, sit

PARAGRAPHVS I.

Quid sit certitudo & evidentia in actibus intellectus, & quod simplex.

RESOLUTIO I.

xxxvii. Dico 1°. Certitudo est necessaria veritas, five talis, cujus loco poni non possit falsitas: patet, quia sic clarè distinguitur à probabilitate, cui certitudo, quādam proportionē servatā, opponitur.

RESOLUTIO II.

xxxviii. Dico 2°. Certitudo est triplex, Objecti, Cognitionis & Cognoscentis.

xxxix. Certitudo objecti five objectiva est connexio necessaria & immutabilitas extremorum, vel secundum se, ut homo est rationalis; vel ut subsunt principio adequatè certo, ut Petrus ambulat, posito quoddam videam, canis Tobie habuit caudam, posito quoddam Deus id revelavit.

xl. Certitudo cognitionis five formalis est necessaria veritas actus, orta ex certitudine objecti, ut conformitas actus, quo dico Deus est bonus, homo est rationalis: & hæc est duplex, naturalis quidem, si orta sit ex certitudine naturali objecti; & supernaturalis, si orta ex certitudine supernaturali.

xli. Certitudo cognoscentis est firma intellectus adhesio alicui objecto; non quidem ex efficaci imperio voluntatis, errore vel pertinacia intelligentis; quia hæc ut summum fundare possunt affectivam certitudinem, & pertinacem in cognoscendo perseverantiam; sed ex certitudine objecti & cognitionis orta, quæ sola est affectiva & formalis.

RESOLUTIO III.

xlii. Dico 3°. certitudo objecti & cognitionis, iterum est triplex, moralis, Physica & Metaphysica.

xliii. Certitudo moralis est, quæ habetur ex motivis, Physicè quidem fallibilibus, moraliter tamen infallibilibus, five talibus, ut illis positis rationabiliter de objecto dubitari non possit, ut certitudo de existentia Romæ, quam omnes communiter dicunt existere: si verò petas an certitudo de existentia objecti revelati in se tantum probabilis, ut quod canis Tobie habuerit caudam, sit quoad nos moralis tantum? Respondeo affirmativè; quia licet nullus, nisi irrationabiliter, cum peccato ac fidei injuria de eo dubitari possit; potest tamen secundum principia illius Physica; quia nulla est necessaria connexio Physica causæ cum

R. P. Francisci Bonæ Spei Logica.

cane Tobie, & multò minus Metaphysica: imo de ipsa revelatione, nulla est quoad nos certitudo Physica.

xliv. Certitudo Physica est, quæ habetur ex principiis Physicis, five naturali cursu rerum, quæ naturaliter Physicè (licet possint supernaturaliter) aliter se habere non possunt, ut certitudo de sub- existentia subjecti substantialis ex mixtione accidentium.

xlv. Certitudo Metaphysica est, quæ habetur ex objecto, quod ne supernaturaliter quidem mutari possit, ob necessariam extremorum inter se connexionem, ut certitudo de homine, quod sit rationalis.

RESOLUTIO IV.

xlvi. Dico 4°. evidentia est certitudo clara, orta ex evidentia five visione objecti, vel, ut alii, ex principiis, quæ naturaliter (quantum experientia naturalis nos docet) alio modo se habere non possunt, quàm cognoscantur; assignarique potest duplex, moralis & Physica; addit Metaphysicam P. Ovidius Logic. cont. 10. punct. 3°. quæ oriatur ex principiis naturalibus, quæ supernaturaliter aliter se habere non possunt, & pro illius exemplo assignat omne totum est majus sua parte, verum non satis aptè; quia isti exemplo, quatenus subest visioni, supernaturaliter falsum subesse potest; facere enim potest Deus, ut partem prout totum, & ex duabus partibus æqualibus unam ut partem, aliam ut totum videamus: undè evidentiam Metaphysicam propriè dictam non agnoscimus, & illi semper falsum supernaturaliter subesse posse, non secus ac visioni, arbitramur.

xlvii. Evidentia autem moralis est, certitudo moralis clara, orta ex visione objecti, &c. Physica, certitudo Physica, &c.

PARAGRAPHVS II.

Quæ Certitudo & evidentia ad Scientiam requiratur.

RESOLUTIO I.

xlviii. Dico 1°, five agatur de Scientia 3° modo ex dictis num. 35. sumpta, five 4°, & juxtà mentem Aristotelis, præmissæ non debent esse certiores & evidentiores conclusionē scientificæ.

xlix. Probatur 1°, quia conclusio scientifica sequitur certitudinem & evidentiam præmissarum, ita scilicet, ut si utraque sit certa & evidens propter certam & evidentem identitatem objectivam cum 3°, ipsa sit eodem modo certa & evidens propter certam & evidentem identitatem suorum extremorum inter se, quia eadem certitudine & evidentia, quæ duo sunt eadem uni 3°, sunt eadem inter se, ergo, &c.

l. Probatur 2°. non assentimur conclusioni propter præmissas, quia scilicet præmissæ sunt certiores conclusionē, sed quia ostendunt evidenter prædicatum & subjectum conclusionis esse eadem uni 3°, ac proinde inter se, juxtà hoc Axioma, Quæcumque sunt eadem uni 3°, sunt eadem inter se.

R

Con-